

Tamara van Ark

Sharon Gesthuizen, voorzitter van de Branchevereniging Maatschappelijke Kinderopvang (BMK) nodigde Tamara van Ark, staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, uit om tijdens een werkbezoek nader kennis te maken met de kinderopvang van Dion Dak in de Haagse Moerwijk. Het bezoek werd gevolgd door een tweegesprek over het belang van kinderopvang en de ontwikkelingen in de nabije toekomst. | Wilma Schepers

DUBBELINTERVIEW MET TAMARA VAN ARK EN SHARON GESTHUIZEN

Regelrust en stelselstabiliteit

Hoe ziet Tamara van Ark de toekomst van de kinderopvang? Wat zijn haar speerpunten, waar wordt zij warm of koud van? Het beleidsterrein van de kinderopvang was bij haar aantreden nieuw voor haar, al zal ze gedurende de voorafgaande jaren de ontwikkelingen en het politieke debat over kinderopvang gevolgd hebben als kamerlid voor de VVD. Voor de sector kinderopvang is zij een belangrijke gesprekspartner. Als de staatssecretaris ergens haar schouders onder zet, heeft het kans van slagen.

'Als de staatssecretaris ergens haar schouders onder zet, heeft het kans van slagen.'

Sharon Gesthuizen, voorzitter Branchevereniging Maatschappelijke Kinderopvang (BMK) en oud-kamerlid voor de SP, weet als geen ander hoe waardevol een goed en inhoudelijk gesprek kan zijn. Om stappen vooruit te komen moet je niet alleen op de hoogte zijn van elkaars standpunten maar vooral ook van elkaar weten hoe je de feiten weegt en welke afweging je maakt tussen verschillende belangen.

Om het gesprek met Tamara van Ark een extra dimensie te geven, nodigde de BMK haar uit voor een werkbezoek bij DAK Kindercentra, een kinderopvangorganisatie in Den Haag. BBMP is uitgenodigd aan te schuiven voor een dubbelinterview. Het werd een tweegesprek.

Dion Dak

BMK bereidde het werkbezoek zorgvuldig voor en koos daarvoor niet toevallig voor de locatie Dion Dak in de Haagse Moerwijk, gebouwd kort voor en na de oorlog en met een heel diverse bevolking. De problematiek waarmee Dion Dak in deze wijk te maken heeft, illustreert de problematiek van veel Nederlandse 'prachtwijken'. De ambitie, het

doel en de missie van Dion Dak is alle kinderen, ongeacht hun achtergrond, op te vangen en te ondersteunen in hun ontwikkeling. Tegelijkertijd ontzorgt Dion Dak ouders, waardoor zij in de gelegenheid zijn om te studeren of te werken en te participeren in onze maatschappij.

Tijdens de rondleiding vertellen unitmanager Sia Dallinga en regiomanager Saskia Borghols dat er nauw wordt samengewerkt met de buurtscholen, het Centrum voor Jeugd en Gezin, het maatschappelijk werk en Jeugdformaat. Ook werkt Dion Dak met pedagogisch coaches en vve-coaches op de groepen. De samenwerking met Jeugdformaat, een organisatie die gespecialiseerd is in de ondersteuning van kinderen met gedragsproblematiek is bijzonder. Jeugdformaat begeleidt bij Dion Dak een groep kinderen die extra zorg en aandacht nodig hebben, soms in aanvulling op en soms als licht alternatief voor plaatsing in een medisch kinderdagverblijf.

Dion Dak probeert ook ouders te ondersteunen die worstelen met schulden. Door armoede in gezinnen staat de exploitatie van Dion Dak onder druk. Gelukkig heeft DAK in Den Haag meerdere locaties – >

'Ik word er blij van als je ziet dat ze er allemaal bij horen. Als kinderen ouder worden, zie je zo'n groep uiteenvallen in kleinere groepjes waar kinderen bij horen of niet bij horen. Als ze zo jong zijn, horen ze er allemáál bij, dat is echt mooi.'

> 60 in totaal – waarvan een aantal in de rijkere buurten gevestigd zijn en waar de exploitatie ruimte geeft om tekorten in zwakkere wijken te compenseren.

Spontaan

Tamara van Ark heeft zichtbaar plezier in de rondleiding. Ze stelt vragen aan de pedagogisch medewerkers en maakt grapjes met de kinderen. Na afloop, bij een kop koffie, vraag ik haar hoe zij de rondleiding ervaren heeft. Ze toont zich oprecht onder de indruk. Spontaan klinkt het: 'Ik word er altijd heel vrolijk van als kinderen zo bezig zijn in zo'n kleurrijke omgeving. Ik word er blij van als je ziet dat ze er allemaal bij horen. Als kinderen ouder worden, zie je zo'n groep uiteenvallen in kleinere groepjes waar kinderen bij horen of niet bij horen. Als ze zo jong zijn, horen ze er allemáál bij, dat is echt mooi.'

Als het gaat om de maatschappelijke betekenis van kinderopvang voor kinderen, hun ouders en de maatschappij, is voor mij het belangrijkste dat ouders erop kunnen vertrouwen dat de kinderopvang goed is en dat zij met een gerust hart de dingen kunnen gaan doen die zij moeten doen, of

dat nu werk of studie is. Daarbij is het van groot belang dat kinderen zich kunnen ontwikkelen, dat ze zich veilig voelen en dat ze zichzelf mogen zijn. Zo leg je een goed fundament voor hun verdere ontwikkeling. Zowel de ontwikkeling van kinderen als het vertrouwen van ouders hebben te maken met de kwaliteit van de kinderopvang. Daar hebben we gelukkig veel aandacht voor.'

Arbeidsmarktinstrument

Waar ligt voor u het accent? Bij kinderopvang als pedagogische ontwikkelomgeving voor kinderen of als arbeidsmarktvoorziening?

Tamara van Ark: 'De reden dat we als overheid de kinderopvang financieren is dat het een arbeidsmarktinstrument is. Daarnaast zien we dat kinderopvang een goede plek is om ook andere doelen te realiseren. Om die reden hebben we aan kinderopvang zaken gekoppeld als de vve (voor- en vroegschoolse educatie) en hebben we de harmonisatie van peuteropvang en kinderopvang doorgevoerd, zodat we met kinderopvang en we zo veel mogelijk kinderen kunnen bereiken. Dat

zouden we niet doen als we kinderopvang alleen maar zouden zien als "opvang". Dat is meteen ook de reden dat we zoveel aandacht hebben voor de kwaliteit. Vanuit het perspectief van de financiering ligt het accent bij kinderopvang als arbeidsmarktinstrument, wat onverlet laat dat kwaliteit een heel belangrijk gespreks-onderwerp is.'

Sharon Gesthuizen: 'Over kwaliteit gesproken, ik was laatst bij een congres voor kinderopvang waar ik deelnam aan een podiumgesprek. Ik vond het bijzonder dat we – de deelnemers op het podium en de mensen in de zaal – wel een uur lang in gesprek waren over kwaliteit. Ik was echt verrast door de grote betrokkenheid van de aanwezigen bij de inhoud van de kinderopvang. Voor mij is kwaliteit meer dan alleen pedagogiek. Kwaliteit betreft heel veel aspecten, bijvoorbeeld ook hoe gelukkig de medewerkers zijn in hun werk. Als BMK zijn we bijvoorbeeld geen voorstander van ver doorgevoerde vormen van flexibiliteit. Natuurlijk moet je ouders bieden waar zij behoefte aan hebben, dat is óók kwaliteit. Daartegenover staat de stabiliteit en continuïteit voor de kinderen. Daar zitten grenzen aan. Meer dan eens is een gesprek over kwaliteit een gesprek over afwegen en keuzes maken.'

Tamara van Ark: 'Kwaliteit vertaalt zich ook in sfeer. Ik stap hier bij Dion Dak de drempel over en ik voel een relaxte sfeer en ik zie een fijne omgeving waar alles met zorg en aandacht is gedaan. Dat bepaalt ook hoe kinderen en ouders zich voelen. Ik ben heel blij dat de discussie in de sector daar grotendeels over gaat. Er zijn natuurlijk zaken waarin de BMK en ik van mening over verschillen. Feit is dat we elkaar vinden in de discussie over kwaliteit.'

Regelrust

De kinderopvang heeft inmiddels bijna een halve eeuw geschiedenis. Een geschiedenis die begint op het moment in de jaren zeventig dat de eerste kinderdagverblijven hun deuren open-

den voor kinderen van ouders die werkten, niet alleen omdat vrouwen – bijvoorbeeld als alleenstaande moeder – moesten werken, maar vooral omdat ze wilden werken. Hoe kijkt u beiden terug op de ontwikkelingen? En wat moet er in de nabije toekomst veranderen?

Sharon Gesthuizen: ‘De maatschappij heeft zich de afgelopen 40 jaar enorm ontwikkeld en in die 40 jaar heeft de kinderopvang enorme stappen gezet. Toen was het echt nog not done om als moeder te werken, tegenwoordig is het vanzelfsprekend en geaccepteerd. De ontwikkeling van de kinderopvang heeft tijd nodig gehad. Het is vergelijkbaar met de ontwikkeling van het kleuteronderwijs. De eerste kleuterklasjes ontstonden begin vorige eeuw, pas halverwege vorige eeuw werden ze opgenomen in het onderwijs.’

Tamara van Ark: ‘Ik vind echt dat deze sector trots mag zijn op zichzelf. Hoeveel is er niet gerealiseerd? Hoe goed heeft de sector de economische crisis weten te pareren? Natuurlijk zijn er ook problemen en uitdagingen. Ondertussen kunnen we wel met trots naar de 60 locaties van DAK kijken in Den Haag – waar naast DAK ook andere grote aanbieders actief zijn. De sector heeft veel bereikt om trots op te zijn. Maar dat er veel bereikt is, kan nooit een argument zijn om achterover te leunen.’

Wat ik voor de nabije toekomst belangrijk vind is rust in de sector. We hebben veel werk gemaakt van de kwaliteit en er is nieuwe regelgeving ingevoerd. Die moet nog grotendeels worden doorgevoerd. Dan denk ik: laat de professionals even de tijd om met de uitvoering aan de slag te gaan. Het is geen tijd voor stelselwijzigingen. Ondertussen moeten we wel de maatschappelijke discussie blijven voeren. Ik hoop dat het lukt om de geijkte discussies te vermijden waarin vrouwen soms zeggen dat als zij meer gaan werken, ze alleen nog maar voor de kinderopvang werken. Dat argument

klopt niet. Kinderopvang is een kostenpost voor het huishouden, niet alleen maar voor de vrouw die werkt. Ook discussies waarin moeders normatieve uitspraken doen als “Ik ben thuis, want ik heb gekozen voor mijn kind” hoop ik achter ons te kunnen laten. In dergelijke discussies kom je nooit een stap verder. Gelukkig leven we in een land waar mensen keuzevrijheid hebben. Gun dat elkaar dan ook, zou ik dan willen zeggen. Laat iedereen zijn of haar eigen afweging maken. Dan kunnen we in de sector en in de politiek de echte discussie over kwaliteit voeren.’

Keuzevrijheid

Sharon Gesthuizen: ‘Ik hoop maar dat deze keuzevrijheid niet de waardering voor het vak kinderopvang zal ondermijnen. Ik moet denken aan een uitspraak van Ilse van der Weiden, bestuurder kinderopvang bij de FNV. Tijdens een rondetafelgesprek in de Tweede Kamer, waar de hele sector was uitgenodigd, sprak zij haar zorg uit dat ouders kinderopvang te duur en te ingewikkeld gaan vinden en kiezen voor de buurvrouw of een leuke tante. “Los van de kwaliteit van de buurvrouw of oma, ik zou ook mijn pedagogisch medewerkers niet de indirecte boodschap willen geven van ‘kinderopvang, dat kan iedereen’”, zei ze. Dat is een zorg. Oma en de buurvrouw horen er ook bij, het moet geen competitie worden. De meerwaarde van kinderopvang zit in de professionals, die weten wat ze doen en waarom ze het doen. Kinderopvang is een vak!’

Tamara van Ark: ‘Ik zou iedereen de én-én-discussie gunnen: het is voor kinderen fijn om thuis te zijn en het is fijn om naar de kinderopvang te gaan. Ik zou niet zozeer wensen dat we naar een structuurwijziging gaan – wat een wens van de BMK is – maar dat we een stap vooruit zetten in de cultuur rondom kinderopvang. Rust is nu belangrijk voor de sector.’

Sharon Gesthuizen: ‘Ik kan me helemaal vinden in het idee van “regelrust”. Maar laat er dan ook rust zijn in de voorwaarden waaronder de sector werkt. We hebben in het kwaliteitstraject een aantal zaken geregeld, onder andere het vastgezichten criterium om daarmee de stabiliteit en de continuïteit voor de kinderen te waarborgen. Als je dat doortrekt moet je ook nadenken over de continuïteit en stabiliteit van de sector zelf. De sector functioneerde als een klapstoeltje van de economie. Het kan niet zo zijn dat een kind de ene week op een fijne plek in de kinderopvang zit en dat die plek de volgende week wegbezuinigd is. We moeten proberen de sector een stabiele sector te laten zijn.’

Het komend jaar wordt best een spannend jaar. Zal het lukken aan de vraag naar kinderopvang te blijven voldoen, gezien de verwachte personeelskrapte? We hopen natuurlijk dat de bezuiniging op de BBL niet doorgaat, want de sector wil juist van die instroom gebruik blijven maken. Voor je het weet zijn er weer wachtlijsten.’

Tamara van Ark: ‘Die dubbele uitdaging is wel bijzonder voor deze sector: als de economie aantrekt, heb je heel veel vraag, dan wil iedereen weer een plek. Tegelijkertijd heb je nieuwe medewerkers nodig in een krappe arbeidsmarkt.’

Diversiteit in de branche

Tamara van Ark: ‘Keuzevrijheid betekent in de kinderopvang dat ouders ook kunnen kiezen tussen verschillende soorten aanbieders, een grote of een kleine, een meer maatschappelijk of een meer bedrijfsmatig georiënteerde organisatie. Dat is gewoon goed. De diversiteit in de branche spreekt me erg aan en het is een positief aspect van marktwerking. Elke organisatie moet zich aan de spelregels houden. Voor de kinderopvang zijn dat de kwaliteitsregels die we met elkaar hebben afgesproken. Daarnaast is er >

> vanwege de financieringsstructuur ook nog sprake van overheidssturing. Dat is omdat we met elkaar hebben afgesproken dat de mensen met de laagste inkomens rond de 95 procent van de kosten vergoed krijgen. Daarmee is kinderopvang geen volledig vrije markt. En ik denk dat we met ons stelsel misschien wel het beste van twee werelden hebben.'

Sharon Gesthuizen: 'We zijn het er helemaal over eens dat we de creativiteit van de keuzevrijheid en concurrentie op een positieve manier kunnen aanwenden. De organisaties voelen de ruimte om iets aan te bieden waarvan zij denken dat het goed is voor kinderen. De vrijheid die de sector krijgt en de snelheid waarmee de sector zich kan wenden, zijn goed. Vanuit de BMK zeggen we daarnaast dat we het naar vinden als we ons realiseren dat winsten makkelijk de sector uitvloeien. Dat terwijl die winsten – in sommige periodes zijn die er beslist – voor een groot deel door de gemeenschap worden opgehoest. Die winsten zouden we moeten herinvesteren in de sector. Wij waarderen ook *the best of both worlds*. Maar het zou mij een lief ding waard zijn als de Tweede Kamer de politieke sensitiviteit zou hebben voor de noodzaak een prikkel in te bouwen zodat het publieke geld binnen de sector blijft. Ik hoop dat we deze discussie de komende jaren zullen voeren, ook in de Tweede Kamer.'

Kinderopvang en onderwijs

De samenwerking tussen kinderopvang en onderwijs is een actueel thema. De sector loopt tegen beperkingen aan in die samenwerking omdat kinderopvang privaat en het onderwijs publiek georganiseerd is. Moeten daar in de nabije toekomst geen stappen in

'Zo blijven thema's als de bkr in de babyopvang en ook bijvoorbeeld de verlenging van het ouderschapsverlof voorlopig actueel. Het zijn onderwerpen waar het laatste woord nog niet over gezegd is.'

gezet worden, bijvoorbeeld in de juridische vormgeving, waardoor onderwijs en kinderopvang makkelijker kunnen samenwerken?

Tamara van Ark: 'We hebben de adviezen van de Taskforce Onderwijs en Kinderopvang met waardering gelezen. Samen met Ingrid van Engelshoven[*] heb ik een reactie gestuurd aan de Tweede Kamer. Daarin laten we zien dat de adviezen stuk voor stuk serieus nemen en oppakken. Zo gaan we onder andere informatie bieden waarmee organisaties een oplossing kunnen vinden voor de btw-problemen bij de uitwisseling van personeel tussen kinderopvang- en onderwijsorganisaties. Alleen de adviezen 12 en 13, over het ontwikkel- en leercentrum en het basistoegangsrecht, hebben we buiten beschouwing gelaten omdat deze buiten onze huidige opdracht liggen. En zoals eerder gezegd, ik ben geen voorstander van stelselwijzigingen, helemaal niet op dit moment.

We zullen in gesprek blijven over de toekomstige ontwikkelingen. En als je met elkaar aan tafel zit, moet je over alle the-

ma's kunnen spreken. Zo heeft de BMK aangekaart dat er veel verschil zit tussen het onderzoek van Bureau Buitenhek naar de impact van de nieuwe beroepskracht/kindratio (bkr) en het onderzoek van Stichting Economisch Onderzoek (SEO) over deze vraag. We hebben het CBS gevraagd te onderzoeken waar het verschil zit. Zo blijven thema's als de bkr in de babyopvang en ook bijvoorbeeld de verlenging van het ouderschapsverlof voorlopig actueel. Het zijn onderwerpen waar het laatste woord nog niet over gezegd is en waarin we de komende jaren ontwikkelingen mogen verwachten. Zoals deze thema's zijn er meer. We hebben nog veel te doen, laten we het vooral samen doen.'

* De minister van OCW, Ingrid van Engelshoven, heeft in deze Arie Slob, de minister voor BVOM, vervangen in verband met zijn ziekte.